

บทที่ 4

ปัญหาและแนวโน้มทางการศึกษาของสตรี

.1 ปัญหาทางการศึกษาของสตรี

4.1.1 ปัญหาการไม่รู้หนังสือของสตรีไทย

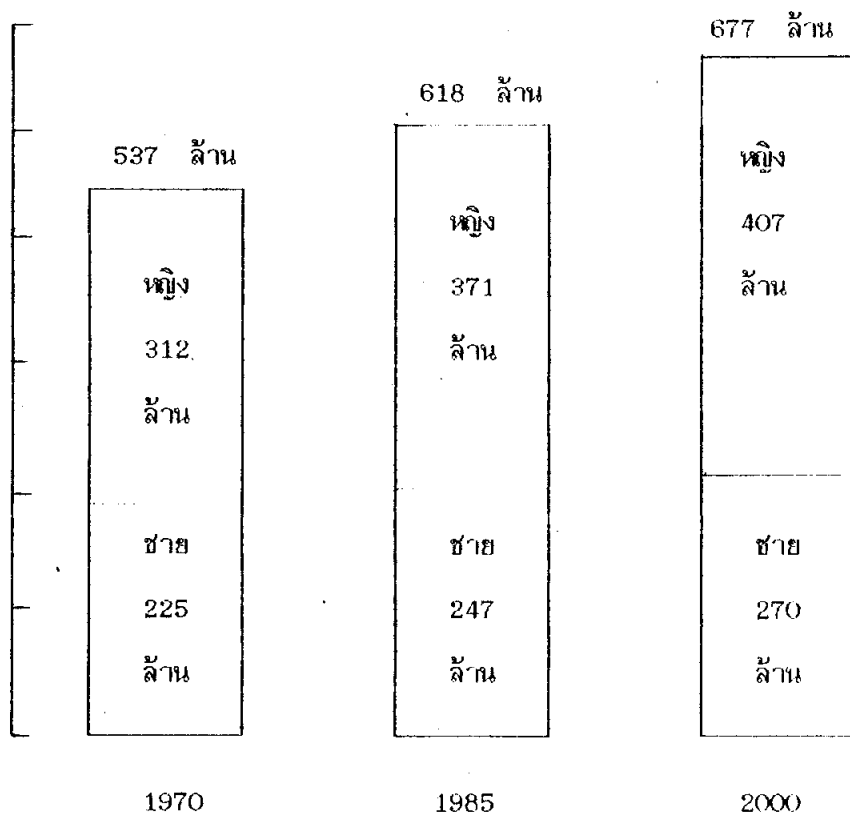
ในประเทศไทยที่กำลังพัฒนา ถึงแม้จะเห็นคุณค่าของการศึกษา และมีกฎหมายรับรองสิทธิมนุษยชนในเรื่องสิทธิที่จะได้รับการศึกษา (Right to Education) และสิทธิที่จะได้รับความเสมอภาคในโอกาสเนื่องมาจากการศึกษา (Right to the Equality of Opportunity through Education) แต่ยังมีประชากรอีกจำนวนมากมายังไม่รู้หนังสือ และในจำนวนนั้นเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย

อัตราการไม่รู้หนังสือของหญิงไทย สูงกว่าชาย ทั้ง ๆ ที่ผู้หญิงเข้าโรงเรียนในอัตราส่วนที่พอ ๆ กับผู้ชาย จากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี พ.ศ. 2523 พบว่าคนไทยที่มีอายุมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ซึ่งอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ จำนวน 33,547,105 คน เป็นชาย 16,568,261 คน หญิง 16,978,844 คน ประชากรทั้งหมดนี้มีการศึกษาระดับอ่านออกเขียนได้ขึ้นไปจำนวน 29,793,848 คน หรือร้อยละ 88.8 และเป็นผู้ไม่รู้หนังสืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ถึง 3,480,783 คน หรือร้อยละ 10.4 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ส่วนอีกร้อยละ 0.8 เป็นประเภทที่ไม่รู้หนังสือเลย

จำนวนผู้ไม่รู้หนังสือเป็นชาย 1,137,643 คน เป็นหญิง 2,343,140 คน ซึ่งมากกว่าผู้ชายเท่าตัว และมีประชากรถึง 4,076,311 คนหรือร้อยละ 12.1 ของประชากรอายุ 10 ปีขึ้นไป ไม่มีโอกาสได้เข้าเรียน เป็นชาย 1,416,997 คน หรือร้อยละ 8.5 เป็นหญิง 2,659,314 คน หรือร้อยละ 15.7

จำนวนประชากรชายและหญิงที่ไม่รู้หนังสือ (อายุ 15 ปีขึ้นไป)

ในประเทศกำลังพัฒนา (เป็นล้าน)

(อันตา นพคุณ, น.165)

4.1.2 ปัญหาสืบเนื่องจากการต่อสการศึกษ

การที่ผู้หญิงไม่รู้หนังสือมากกว่าผู้ชายนั้น อาจมีส่วนเหตุมาจากค่านิยมของสังคมไทยในอดีต ที่คิดว่าผู้ชายเป็นผู้นำของครอบครัว และเป็นผู้นำเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นผู้ชายควรได้รับการศึกษาเล่าเรียนมากกว่าผู้หญิง ซึ่งมีหน้าที่เป็นภรรยาที่ดี เป็นแม่บ้านที่ดี คอยปรนนิบัติสามี และดูแลลูก จึงไม่จำเป็นต้องรู้หนังสือ

ปัจจุบัน เศรษฐกิจและรายได้เป็นเรื่องสำคัญของครอบครัวที่ขาดจน ทุกคนในครอบครัวต้องช่วยกันหารายได้ การศึกษาเล่าเรียนของลูกจึงเป็นภาระของพ่อแม่ หากให้แม่เลือกกระหว่างลูกผู้ชายกับลูกผู้หญิงว่าจะให้ใครไปโรงเรียน พ่อแม่มีกจะตัดสินใจให้ลูกผู้ชาย

ไปเรียน เพราะคิดว่าจะพึ่งพาลูกผู้ชาย ได้มากกว่าลูกผู้หญิง ลูกผู้หญิงเมื่อแต่งงานก็ต้องไปอยู่กับครอบครัวสามี

ปัญหาสืบเนื่องจากการด้อยการศึกษาของผู้หญิงนั้น นอกจากสาเหตุเรื่องค่านิยมของสังคมไทยที่มีต่อลูกผู้ชายดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีสาเหตุเรื่องภาระกิจงานบ้าน ที่ลูกผู้หญิงต้องรับผิดชอบ และการอบรมเลี้ยงดูให้ลูกผู้หญิงไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาทำให้ผู้หญิงสำเร็จการศึกษาน้อยกว่าผู้ชายทุกระดับ ยกเว้นระดับมัธยมปลายและการฝึกหัดครู ทำให้ผู้หญิงด้อยการศึกษา หรือไม่รู้หนังสือมากกว่าผู้ชาย

4.1.3 ปัญหาเรื่องการจำกัดและโอกาสทางด้านการศึกษา

มีการจำกัดสิทธิหรือการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาของหญิงไทย โดยมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดเจน (discremination by law) และการเลือกปฏิบัติในข้อเท็จจริง (discremination by practice) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การศึกษาในระบบโรงเรียน (formal education) หมายถึงการศึกษาที่มีการกำหนดหลักสูตร ช่วงเวลา คุณสมบัติของผู้ศึกษา และสถาบันที่จัดการศึกษาชัดเจนแน่นอน ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งจำกัดสิทธิของหญิงทางด้านการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แต่ในระดับอุดมศึกษามีระเบียบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งมีลักษณะจำกัดสิทธิและเลือกปฏิบัติต่อนักศึกษาหญิงใน 3 ลักษณะ คือ

- ก. ห้ามให้นักศึกษาหญิงสมัครเข้าศึกษา ในบางคณะ
- ข. รับนักศึกษาชายจำนวนมากกว่านักศึกษาหญิง
- ค. ระบุจำนวนนักศึกษาชายและหญิงที่รับไว้ เท่ากัน

ระเบียบการสอบคัดเลือกนี้มีสถานะเป็นกฎหมาย เพราะเป็นการวางกฎเกณฑ์ที่จะให้สิทธิหรือจำกัดสิทธิบุคคลเข้าสอบแข่งขัน เพื่อศึกษา ในสถาบันการศึกษา การกำหนดให้แต่เฉพาะเพศชายเท่านั้นที่จะมีสิทธิสอบหรือให้รับนักศึกษาเพศชายมากกว่านักศึกษาเพศหญิง ทำให้หญิงขาดสิทธิและโอกาสทางด้านการศึกษาในบางสาขา หรือทำให้หญิงมีโอกาสเข้าศึกษาในบางสาขาได้น้อยกว่าชาย เป็นการจำกัดเสรีภาพในการแสวงหาความรู้ซึ่งมีผลทำ

ให้โลกทัศน์ของหญิงคับแคบกว่าชาย ตัวอย่างของระเบียบนี้ ได้แก่ ระเบียบการสอบคัดเลือกฯ ประจำปีการศึกษา 2528 และ 2529 ซึ่งขอยกมาประกอบดังนี้

ก. ห้ามนักศึกษาหญิงสมัครเข้าศึกษา

ปีการศึกษา 2528 คณะและประเภทวิชาของสถาบันการศึกษาต่อไปนี้ ระบุไว้ว่ารับเฉพาะนักศึกษาชาย

- (1) คณะวิทยาศาสตร์ประเภทวิชาเตรียมแพทย์ศาสตร์ (มหาวิทยาลัย - เกษตรศาสตร์)
- (2) ประเภทวิชาเตรียมวิทยาศาสตร์สาธารณสุขสาขาอาชีวอนามัย (มหาวิทยาลัยมหิดล)
- (3) ประเภทวิชาเตรียมวิทยาศาสตร์สาธารณสุขสาขาภิบาล (มหาวิทยาลัยมหิดล)

ปีการศึกษา 2529 คณะและประเภทวิชาที่รับเฉพาะนักศึกษาชาย ได้แก่

- (1) ประเภทวิชาเตรียมแพทย์ศาสตร์ วิทยาลัยแพทย์ศาสตร์พระมงกุฎเกล้า
- (2) สำหรับมหาวิทยาลัยมหิดล มิได้ระบุคณะหรือประเภทสาขาวิชาที่รับแต่ นักศึกษาชายโดยเฉพาะไว้ แต่ใช้วิธีกำหนดจำนวนนักศึกษาชายที่รับไว้มากกว่าจำนวนนักศึกษาหญิงหลายเท่าตัว

ข. รับนักศึกษาชายจำนวนมากกว่จำนวนนักศึกษาชายหญิง

มีสถาบันการศึกษาหลายแห่งซึ่งรับนักศึกษาในจำนวนที่มากกว่านักศึกษาหญิง ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง

ค. ระบุจำนวนของนักศึกษาชายและหญิงที่รับไว้เท่ากัน

วิธีการดังกล่าวนี้ ถ้าพิจารณาอย่างผิวเผินอาจสรุปว่าเป็นการให้โอกาสแก่นักศึกษาชายและหญิงในการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาอย่างเท่าเทียมกันแล้ว อย่างไรก็ตามวิธีการดังกล่าวก็มิใช่เป็นการวัดความสามารถส่วนบุคคลอย่างแท้จริง เพราะยังใช้ระบบโควตาของแต่ละเพศควบคุมอยู่ ถ้าไม่มีระบบดังกล่าวควบคุมอยู่ และทดสอบความสามารถด้วยระบบ

คะแนนเพียงอย่างเดียว จำนวนนักศึกษาหญิงที่สอบเข้าได้ เพราะมีลำดับคะแนนสูงกว่าอาจมีมากกว่าจำนวนนักศึกษาชายก็ได้ หรืออาจเป็นไปได้ในทำนองกลับกัน

ในปีการศึกษา 2528 และ 2529 มีสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งกำหนดจำนวนนักศึกษาชายและหญิงที่รับเข้าศึกษาในจำนวนที่เท่ากันดังต่อไปนี้

- (1) คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชีประเภทวิชาสถิติ (จุฬาลงกรณ์ฯ)
- (2) คณะวิทยาศาสตร์ประเภทวิชาวิทยาศาสตร์ (เกษตรศาสตร์)
- (3) คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจประเภทวิชาบัญชี (เกษตรศาสตร์)
- (4) คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจประเภทวิชาการตลาด (เกษตรศาสตร์)
- (5) คณะเตรียมวิทยาศาสตร์สาธารณสุขสาขาโภชนาวิทยา (มหิดล)
- (6) คณะเตรียมวิทยาศาสตร์สาธารณสุขสาขาชุมชน (มหิดล)
- (7) คณะครูศาสตร์สาขาวิชาเคมีอุตสาหกรรม (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)
- (8) คณะครูศาสตร์สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

ปีการศึกษา 2529 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เพิ่มจำนวนนักศึกษาที่รับของทั้งสองคณะ และ ไม่มีการจำแนกเป็นโควตาของชายหรือหญิง โดยเฉพาะ จากระเบียบดังกล่าว ทำให้อาจแปลความหมายได้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาทั้งสองเพศแข่งขันกันโดยถือลำดับคะแนน หรือผู้บริหารสถาบัน อาจมีนโยบายเกี่ยวกับการกำหนดโควตาระหว่างจำนวนนักศึกษาชายและหญิงอยู่เป็นการภายใน โดยไม่เปิดเผยก็ได้

สถาบันการศึกษาของรัฐที่รับนักศึกษาชายจำนวนมากก่าักนักศึกษาคหญิง

ชื่อสถาบัน	คณะหรือประเภทวิชา	จำนวนนักศึกษาที่รับ (ปีการศึกษา2528)		จำนวนนักศึกษาที่รับ (ปีการศึกษา2529)		ข้อสังเกต
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
จุฬาลงกรณ์ เกษตรศาสตร์	คณะสัตวแพทยศาสตร์	80	10	เท่าเดิม	เท่าเดิม	ลดจำนวนนักศึกษาชายลง เพิ่มจำนวนนักศึกษาชาย เพิ่มจำนวนนักศึกษาหญิง เพิ่มจำนวนนักศึกษาหญิง
	คณะครุศาสตร์ ผลิตึกษา	35	15	เท่าเดิม	เท่าเดิม	
	คณะอุตสาหกรรมการเกษตร	55	22	57	28	
	คณะสัตวแพทยศาสตร์	62	10	42	10	
	คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ					
	ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ	45	35	เท่าเดิม	เท่าเดิม	
	ประเภทวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร	95	20	100	20	
	ประเภทวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์	35	15	เท่าเดิม	เท่าเดิม	
	คณะวนศาสตร์	140	30	เท่าเดิม	เท่าเดิม	
	คณะศึกษาศาสตร์					
	ประเภทวิชาศึกษาศาสตร์เกษตร	40	20	เท่าเดิม	เท่าเดิม	
	ประเภทวิชาศึกษาศาสตร์ผลิตึกษา (วทบ.)	35	15	35	20	
ประเภทวิชาศึกษาศาสตร์ผลิตึกษา (ศศบ.)	35	15	35	20		

(ต่อ)

ชื่อสถาบัน	คณะหรือประเภทวิชา	จำนวนนักศึกษาที่รับ (ปีการศึกษา2528)		จำนวนนักศึกษาที่รับ (ปีการศึกษา2529)		ข้อสังเกต
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
มหิดล	เตรียมวิทยาศาสตร์สาธารณสุข สาขาสุขศึกษา โภชนาวิทยา อาชีวอนามัย (เฉพาะชาย) วิทยาศาสตร์สุขภาพ (เฉพาะชาย) ชุมชน จำนวนรวม	10 5 22 50 3 90	5 5 - - 3 13	- - - 93 - -	- - - 22 - -	ปีการศึกษา 2528 ไม่มี การจำแนกออกเป็นสาขา แต่ระบุรวมในประเภท วิชาวิทยาศาสตร์สาธารณสุข และกำหนดจำนวน นักศึกษาชายที่รับไว้ 93 คน จำนวนนักศึกษาหญิงที่รับ 22 คน
สงขลา นครินทร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีและ อาชีวศึกษา	คณะบริหารธุรกิจ ประเภทยุทธศาสตร์ การเกษตร คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอแผนกเคมีสิ่งทอ	6 25	2 5	8 เท่าเดิม	2 เท่าเดิม	เพิ่มจำนวนนักศึกษาชาย

(ต่อ)

ชื่อสถาบัน	คณะหรือประเภทวิชา	จำนวนนักศึกษาที่รับ (ปีการศึกษา 2528)		จำนวนนักศึกษาที่รับ (ปีการศึกษา 2529)		ข้อสังเกต
		ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
ศิลปากร	คณะโบราณคดี					ปีการศึกษา 2528 ไม่มี คณะหรือสาขาวิชาใดของ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่ กำหนดโควตานักศึกษา ชายและหญิงไว้ แต่ในปี การศึกษา 2529 มีการ กำหนดโควตาในสาขา โบราณคดี
	สาขาวิชาโบราณคดีเลือกสอบคณิตศาสตร์ ก (เฉพาะชาย)	-	-	10		
	สาขาวิชาโบราณคดีเลือกสอบภาษาฝรั่งเศส (เฉพาะชาย)	-	-			
	สาขาวิชาโบราณคดีเลือกสอบคณิตศาสตร์ ก (เฉพาะหญิง)	-	-	4		
	สาขาวิชาโบราณคดีเลือกสอบภาษาฝรั่งเศส (เฉพาะหญิง)	-	-			

(อันตา นพคุณ, 254-258)

นอกจากนี้หญิงยังถูกจำกัดสิทธิ โดยระเบียบการรับนักเรียนของโรงเรียนกระทรวง
กลาโหม และกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไม่ให้ เข้าศึกษาในโรงเรียนชั้นประถม
และชั้นสัญญาบัตรของกระทรวงเหล่านี้ และยังถูกจำกัดสิทธิไม่ให้ เข้าศึกษาในโรงเรียน
ศุลกากรของกรมศุลกากร และโรงเรียนป่าไม้ ของกรมป่าไม้

จะเห็นได้ว่า หญิงถูกจำกัดสิทธิและโอกาสทางการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาของรัฐ
ใหม่ทางเลือกน้อยกว่าชายเป็นอย่างมาก จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า สถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง
ให้หลักเกณฑ์อะไรในการตัดสินใจว่าหญิงมีสิทธิน้อยกว่าชายหรือ ไม่มีสิทธิ ในการเลือกเรียน
สาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง

จากข้อสังเกตข้างต้นพบว่า ปัจจัยสำคัญที่จำกัดสิทธิและโอกาสทางการศึกษาของหญิง
เห็น เนื่องมาจากทัศนคติและค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย ที่ให้ความสำคัญของผู้ชายซึ่งเป็น
หัวหน้าครอบครัว มีหน้าที่ทำมาหากินเลี้ยงครอบครัว จำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ เพื่อใช้
ประกอบอาชีพ ทำให้เกิดการจำกัดสิทธิ ไม่ให้หญิงมีโอกาสเท่าเทียมชาย

นอกจากนี้ ความต้องการของตลาดแรงงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ได้กำหนดว่า
งานลักษณะนี้ เป็นงานของผู้ชายเพราะเป็นงานที่ต้อง ใช้ความ เข้มแข็ง เต็ดเดียว เป็นงานที่
ต้องเสี่ยงอันตรายเป็นต้น งานลักษณะเป็นงานของผู้หญิงเพราะ ต้องใช้ความละเอียดถี่ถ้วน
ความอ่อนโยน เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ก็มีผลในการกำหนดตลาด
แรงงานของหญิงหรือชายสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่ความปลอดภัย ความทุรกันดาร อันตราย
ต่าง ๆ โดยเฉพาะอันตรายทางเพศ เป็นต้น

การศึกษานอกระบบโรงเรียน (non-formal education)

การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาที่จัดในระบบ
โรงเรียน หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบคือกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวง
ศึกษาธิการ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมแรงงาน และโรงเรียนสารพัดช่าง กรมอาชีว-
ศึกษา

สถาบันทั้ง 3 ไม่มีระเบียบที่จำกัดเพศผู้เข้ารับการศึกษาและฝึกอบรม แต่ถ้าผู้หญิง
ต้องการจะศึกษาใหม่แทนช่างไฟฟ้า และช่างยนต์ ก็จะได้รับคำแนะนำจากบุคลากรของ

สถาบันนั้น ๆ ว่าควรเลือกเรียนในด้านอื่น ๆ ที่เหมาะกับผู้หญิง จะเห็นได้ว่าผู้ให้คำแนะนำ ได้รับอิทธิพลจากค่านิยมดั้งเดิมของสังคมไทย ที่กำหนดบทบาทของหญิงและชาย ว่าเพศไหน ควรเรียนอะไร หรือมีหน้าที่อย่างไรเป็นต้น

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า สถานภาพทางการศึกษาของหญิงไทย เมื่อเปรียบเทียบกับชาย แล้ว จะถูกจำกัดโอกาสมากกว่าชาย ทั้งนี้เนื่องมาจากค่านิยมดั้งเดิมที่เห็นว่าหญิงไม่ต้องศึกษาเล่าเรียนสูง ๆ ทั้ง ๆ ที่กฎหมายได้เปิดโอกาสให้แล้วก็ตาม ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาดังนี้

1) ประชากรหญิงไม่มีการศึกษา แม้กฎหมายรัฐธรรมนูญ กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาภาคบังคับแก่ประชากรทุกคน แต่ปรากฏว่ามีประชากรหญิงจำนวนมากที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียน ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองยากจน ไม่สามารถรับภาระรายจ่ายในการที่จะส่งบุตรหลานของตนไปโรงเรียนได้ จึงหลีกเลี่ยงการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ ในปี พ.ศ. 2521 ประชากรหญิงที่ไม่เคยเข้าเรียนในโรงเรียนเลยมีมากกว่าประชากรชายถึง 1,121,200 คน

2) การที่ประชากรหญิงไม่ได้เรียนหนังสือ ทำให้หญิงที่ไม่รู้หนังสือมีมากกว่าชายนัก เรียนหญิงที่อยู่ในระบบโรงเรียนมีจำนวนน้อยกว่าชาย และจำนวนหญิงที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่าง ๆ ก็น้อยกว่าชาย

3) การศึกษานอกระบบโรงเรียน ก็ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาได้ เรื่องการจำกัดโอกาสทางการศึกษาของหญิงได้ ดังรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว

4) เมื่อหญิงมีโอกาสทางการศึกษาน้อย ทำให้หญิงเข้าสู่ตลาดแรงงานเร็วกว่าชาย ในขณะที่มีอายุน้อยกว่าชาย และได้รับการศึกษาน้อยกว่าชาย แรงงานหญิงส่วนใหญ่จึงเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ ซึ่งได้รับค่าแรงต่ำ และถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย

การศึกษารวมคาวีลี

เป็นการศึกษาที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยวิถีธรรมชาติที่สุด เป็นการเรียนรู้ที่สร้างค่านิยมและทัศนคติต่าง ๆ ป็นยาสำหรับผู้หญิงในการศึกษาประเภทนี้ คือ

1) สถาบันทางสังคมที่ให้การศึกษาระเภทนี้ ส่วนมากจะเป็นตัวการสำคัญที่ขัดขวางไม่ให้ผู้หญิงเห็นคุณค่าของการศึกษา และทำให้ผู้หญิงไม่ยอมรับสถานภาพใหม่ นอกจากนี้แล้ว สถาบันทางสังคมได้มีลักษณะในการอบรมสั่งสอนและกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกในสังคมไปให้สถาบันทางการศึกษามากกว่าในสมัยก่อน กระบวนการเรียนรู้ โดยเฉพาะในเรื่องค่านิยม จริยธรรมที่ถูกที่ควร จึงมีน้อยมากในสังคม

2) งบประมาณในการจัดการศึกษาประเภทนี้ มักจะถูกตำหนิว่าเป็นงบประมาณที่ฟุ่มเฟือย เพราะมีลักษณะเป็นสหประชาการ และเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในเรื่องนามธรรมมาก สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาและมีงบประมาณจำกัดที่จะต้องมาใช้สำหรับการศึกษาทั้งภาคบังคับและการศึกษานอกระบบโรงเรียนแล้วการให้บริการในเรื่องการศึกษาแบบธรรมดาดูวิสัย เช่นรายการทางวิทยุ โทรทัศน์ วิทยุภัณฑ์ ห้องสมุด ภาพยนตร์ ฯลฯ จึงได้รับงบประมาณน้อย โครงการจึงมีไม่มาก

3) คุณภาพ โดยเฉพาะโครงการและกิจกรรมทางสื่อมวลชนเพราะในลักษณะที่ว่าเป็นการศึกษาแบบธรรมดาดูวิสัย ที่ให้ความรู้ควบคู่ไปกับการบันเทิงหรือมีลักษณะทางธุรกิจปะปนอยู่ โครงการที่ให้ได้ทั้งคุณค่าในทางการศึกษาและได้รับผลตอบแทนทางธุรกิจยังไม่บรรลุเป้าหมายได้เท่าที่ควร

4.2 แนวโน้มทางการศึกษาของสตรี

อุนตา นพคุณ (อุนตา นพคุณ, น : 168-178) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวโน้มทางการศึกษาของสตรีไทย ไว้ดังนี้

4.2.1 การศึกษาในระบบโรงเรียน

เพื่อให้การศึกษาในระบบโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพประชากรหญิง จึงเสนอแนะว่า

1) ขยายบริการของการศึกษาในระบบ โดยเฉพาะการศึกษาระดับภาคบังคับให้กว้างขวางและเนื่องจากจะต้องใช้งบประมาณอันมหาศาล เพื่อให้การศึกษามีทั้งปริมาณและคุณภาพ ควรสนับสนุนให้ภาคเอกชน โดยเฉพาะชุมชนเอง ช่วยรัฐจัดการศึกษาให้แก่ผู้หญิงอย่างทั่วถึง

2) จัดบริการพิเศษหรือสวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถผ่อนคลายนโยบายทางเศรษฐกิจของนักเรียนหญิง เพื่อให้ได้อยู่ในระบบโรงเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

3) รมรณรงค์ให้สถาบันทางสังคม เช่นสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนาและสถาบันสื่อมวลชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการช่วยเปลี่ยนแปลงค่านิยมของผู้หญิงและการศึกษา สถาบันการศึกษาและสถาบันสื่อมวลชน ควรเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระบางอย่างในตำราเรียน และการให้ข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้เกิดภาพพจน์ใหม่เกี่ยวกับผู้หญิงและไม่เห็นแต่เรื่องเสริมสวยและการแต่งกาย หรือบทบาทผู้หญิงในฐานะที่เป็นมารดาและภรรยาเท่านั้น

4) ใช้มาตรการที่รัดกุมและจริงจังในการให้หญิงอยู่ในโรงเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

4.2.2 การศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้ผู้หญิงที่ขาดโอกาสทางการศึกษาหรือผู้หญิงที่ได้รับโอกาสแต่ยังเป็นผู้ด้อยการศึกษา ได้รับการบริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน ได้เสนอให้ดำเนินการดังนี้

1) หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน ควรขยายและให้บริการทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับการศึกษาในระบบ

2) สถาบันทางสังคมสมควรรณรงค์และชักจูงให้ทางสถาบันครอบครัวยินดีที่จะให้ลูกผู้หญิงเข้ารับบริการโครงการต่าง ๆ และเปลี่ยนค่านิยมว่าบางโครงการนั้นไม่เหมาะสมที่ลูกผู้หญิงจะรับบริการ นอกจากนั้นแล้ว หน่วยงานทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องสนับสนุนให้ผู้หญิงที่มาเข้าโครงการได้เลือกเรียนและฝึกทักษะตามความสนใจและความถนัด ตลอดจนการ เรียนรู้สิ่งที่จะไปช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

3) หามาตรการคุ้มครองและประกันสิทธิและโอกาสอันเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในการที่จะเข้ารับการศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ฝีมือ และความชำนาญในทุกสาขา และในทุกสถานที่ ไม่ว่าจะเป็นโรงงาน บริษัทหรือส่วนราชการ

4.2.3 การศึกษาธรรมชาติวิสัย

แนวโน้มของการจัดการศึกษาประเภทนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1) รมรงค์ให้สถาบันทางสังคม ยอมรับภาระหน้าที่ดั้งเดิมของตนที่จะช่วยอบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่เยาวชนอย่างจริงจัง และสำหรับผู้หญิง สถาบันต่าง ๆ จะต้องเปลี่ยนแปลงค่านิยมทัศนคติของตนต่อผู้หญิงก่อนจึงจะสามารถถ่ายถอดค่านิยมใหม่สำหรับผู้หญิงได้

2) ด้วยวิธีการ देखกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนทุกหน่วยงานไม่ว่าของรัฐหรือเอกชน และชุมชนเองจะต้องร่วมมือร่วมใจจัดการศึกษาประเภทนี้

3) มีการควบคุมคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงโครงการต่าง ๆ ให้การศึกษาประเภทนี้ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพที่จะให้ทั้งความรู้และการบันเทิง ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญการ เวลา ประสิทธิภาพ และการแสวงหา รูปแบบ วิธีการใหม่ ๆ อยู่เสมอ

การศึกษาทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว จะทำหน้าที่ให้บริการผู้หญิงอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ย่อมสัมพันธ์กับตัวแปรและระบบอื่น ๆ ในสังคม และระดับพัฒนาการของระบบอื่น ๆ ด้วย การศึกษาของผู้หญิงในประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะผู้หญิงไทย จะพัฒนาและทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว จะต้องอาศัยระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมที่ดี ถ้าหากทุกระบบในสังคมเคลื่อนไหวไปในทิศทางเดียวกัน มีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะพัฒนาให้ผู้หญิงมีชีวิตที่ดีแล้ว ผู้หญิงที่เป็นหน่วยผลิตของสังคม เป็นมารดา เป็นภรรยา จะเป็นกำลังอันมหาศาลช่วยให้เยาวชน และชุมชนในทุกระดับมีคุณภาพชีวิตที่ดีและช่วยให้ระบบอื่น ๆ ในสังคมมั่นคงเจริญก้าวหน้า